

Міністерство освіти і науки України
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
(кафедра регіоналістики і туризму)
Державне агентство розвитку туризму України
Асоціація готельних об'єднань та готелів міст України
Батумський державний університет імені Шота Руставелі (Грузія)
Херсонський державний аграрно-економічний університет (Україна)

ТУРИЗМ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА ВІДНОВЛЕННЯ

Збірник матеріалів
Міжнародного туристичного форуму

м. Київ
21–22 березня 2023 р.

УДК 338.48(477)(06)
Т87

*Рекомендовано до друку Вченою Радою факультету маркетингу
Київського національного економічного університету імені Вадима
Гетьмана, Протокол № 9 від 21 квітня 2023 р.*

Туризм в Україні: виклики та відновлення [Електронний ресурс] : Зб. матеріалів
Т87 Міжнародного туристичного форуму, Київський національний економічний універси-
теті імені Вадима Гетьмана, м. Київ, 21–22 березня 2023 року. К. : КНЕУ, 2023. 337 с.
ISBN 978-966-926-440-4

Проаналізовано стан туристичної галузі України та загальні тенденції розвитку у післявоєн-
ний період; розкрито питання туроператорської діяльності під час військового стану; розглянуто
досвід та бачення провідних туристичних компаній від адаптації до викликів після Перемоги;
визначено просторовий, інституційний, економічний виміри туристичного потенціалу регіонів
України; запропоновано практичний досвід, нові тренди, нові можливості, нові маршрути; опра-
цьовано міжнародний досвід відбудови туристичного сектору після збройних конфліктів; запро-
поновано візію та стратегію повоєнного відновлення українського туризму та місце України у
майбутньому світовому туристичному просторі.

Для науковців та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти ЗВО, держав-
них службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування, усіх зацікавлених у тема-
тиці форуму.

УДК 338.48(477)(06)

*Матеріали друкуються в авторській редакції.
Відповідальність за науковий рівень публікацій, обґрунтованість висновків,
достовірність результатів, наявність плагіату несуть автори*

Програмний комітет

Дмитро ЛУК'ЯНЕНКО, доктор економічних наук, професор, в.о. ректора Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, голова

Богдан ДАНИЛИШИН, доктор економічних наук, професор, академік НАН України, завідувач кафедри регіоналістики і туризму Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, заступник голови

Віктор ЧУЖИКОВ, доктор економічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

Мар'яна ОЛЕСЬКІВ, голова Державного агентства розвитку туризму України

Юрій ОПАНАЩУК, кандидат економічних наук, доцент, голова Асоціація готельних об'єднань та готелів міст України, заслужений працівник сфери послуг України

Тетяна ТИМОШЕНКО, кандидат наук з державного управління, доцент, голова Всеукраїнської федерації роботодавців у сфері туризму України

Юрій КИРИЛОВ, доктор економічних наук, професор, ректор Херсонського аграрно-економічного університету

Іраклій КОРДЗАЯ, доктор ділового адміністрування, професор, декан факультету туризму Батумського державного університету імені Шота Руставелі (Грузія)

Олег ШЕВЧУК, доктор економічних наук, професор, заступник завідувача кафедри регіоналістики і туризму Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

Інна ІЛЛЯШЕНКО, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри регіоналістики і туризму Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

Оксана БОГОСЛАВЕЦЬ, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри регіоналістики і туризму Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

Володимир ЦАРУК, старший викладач кафедри регіоналістики і туризму Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

Крістіна ЮРЧЕНКО, старший викладач кафедри регіоналістики і туризму Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

ЗМІСТ

Платформа I

Наслідки військової агресії росії для розвитку туризму: міжнародний, національний і регіональний аспекти

<i>Власенкова В. А. Ніколаєва Т. М.</i>	ПІВДЕННА УКРАЇНСЬКА ПАЛЬМІРА В КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНОМУ ПРОСТОРИ: ІСТОРІЯ ПОХОДЖЕННЯ ТА ІДЕОЛОГІЧНІ МІФИ 10
<i>Дорошенко В.</i>	ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ: НАСЛІДКИ ВІЙНИ..... 13
<i>Любіцева О. О., Гринюк Д. Ю. Смирнов І. Г., Степанець І. О., Тіунов В. А.</i>	ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ПІД ЗАГРОЗОЮ: ВИКЛИКИ ТА РЕАГУВАННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ..... 16
<i>Кучай О. В.</i>	НАСЛІДКИ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ РОСІЇ ДЛЯ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ 19

Платформа II

Вітчизняний туроперейтинг: нові формати діяльності та турпродукти в умовах воєнного стану

<i>Таран А. С. Осадча Т. А.</i>	РОЗВИТОК ВНУТРІШНЬОГО ТУРОПЕРЕЙТИНГУ, РОЗРОБКА ЕКСКУРСІЙ З ВИКОРИСТАННЯМ ГЕОІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ 23
-------------------------------------	---

Платформа III

Трансформація підприємств готельного господарства в післявоєнний час

<i>Білоус М. В.</i>	СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА В ПІСЛЯВОЄННИЙ ЧАС 26
<i>Боцян Т. В. Гришан М. М.</i>	НАССР ЯК ОСНОВА РОБОТИ СИСТЕМИ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА (НА ПРИКЛАДІ МЕРЕЖІ РЕСТОРАНІВ «МАКДОНАЛЬДС») 28
<i>Добровольська С. Я. Кондратюк Є. В.</i>	КОРПОРАТИВНА КУЛЬТУРА, ЇЇ ВПЛИВ НА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ 31
<i>Іванова А. С. Шмігельська Є. А.</i>	ТРАНСФОРМАЦІЯ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ 34
<i>Крива Т. С.</i>	НАПРЯМКИ ВІДНОВЛЕННЯ ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ У ПОВОЄННИЙ ЧАС..... 37
<i>Кудінова І. П.</i>	СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ГОТЕЛЬНОЇ ІНДУСТРІЇ УКРАЇНИ..... 38
<i>Мархонос С. М. Борисюк О. А.</i>	ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИЙ БІЗНЕС УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ..... 40
<i>Мельник І. М.</i>	АУТСОРСИНГ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ОПЕРАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ГОТЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ КАДРОВОЇ КРИЗИ 42
<i>Nikolaichuk O. A. Mysnik Ya. S.</i>	THE IMPACT OF THE WAR ON THE RESTAURANT AND HOTEL BUSINESS IN UKRAINE..... 45
<i>Чернишова Т. М. Тищенко С. В.</i>	ДИДЖИТАЛІЗАЦІЯ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ 48
<i>Ярмолюк Д. І.</i>	ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ОРГАНІЗАЦІЇ СЕРВІСНИХ ПРОЦЕСІВ ГОТЕЛЮ 51
<i>Яцун Л. М. Румянцева Н.</i>	РЕСТОРАННЕ ГОСПОДАРСТВО В СТРАТЕГІЯХ ТУРИЗМУ 56

Платформа IV

Візія та стратегії повоєнного відновлення українського туризму

<i>Аблова О. К.</i> <i>Буксіна І. В.</i>	МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ЦІНОУТВОРЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ-ДИСТРИБ'УТОРІВ ЗАДІЯНИХ У ТУРИСТИЧНОМУ СЕКТОРІ	60
<i>Балджи М. Д.</i>	НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ У ПОВОЄННИЙ ЧАС	62
<i>Батиченко С. П.</i> <i>Мельник Л. В.</i>	ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІЙСЬКОВОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	65
<i>Бейдик О. О.</i>	НАЦІОНАЛЬНА ТУРИНДУСТРІЯ В ПЕРІОД ЕКЗИСТЕНЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ	57
<i>Бойко Н. О.</i> <i>Висоцька М. О.</i>	ГАСТРОНОМІЧНИЙ ТУРИЗМ ЗАКАРПАТТЯ, ЯК ОДИН З ЕТАПІВ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ТУРИЗМУ	70
<i>Бокшань Г. І.</i>	ЛІТЕРАТУРНА ВІЗІЯ СУЧАСНОГО ТУРИЗМУ В ЕСЕЇСТИЦІ ГАЛИНИ ПАГУТЯК І ОЛЬГИ ТОКАРЧУК.....	73
<i>Борисова О. В.</i> <i>Гринюк Т. А.</i>	РЕЛІГІЙНИЙ ТУРИЗМ У КОНТЕКСТІ ТРАДИЦІЙ ДУХОВНОГО ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ	75
<i>Бригілевич Г. М.</i>	ПІСЛЯВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ ТУРИСТИЧНИХ ПОТОКІВ ДО УКРАЇНИ	79
<i>Бунтова Н. В.</i> <i>Стаучан Л. О.</i>	КЛІЄНТООРІЄНТОВАНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ СПОЖИВЧОЇ ЦІННОСТІ ТА МОЖЛИВІСТЬ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ В УМОВАХ НОВИХ ВИКЛИКІВ	82
<i>Владимир О. М.</i>	ТУРИСТИЧНІ НАВИЧКИ ТА ЗНАННЯ ТОПОГРАФІЇ ЯК НЕОБХІДНІ «METASKILLS» У ЧАС ВІЙНИ	85
<i>Вовчанська О. М.</i> <i>Іванова Л. О.</i>	СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ МАРКЕТИНГУ В ТУРИЗМІ: КЛІЄНТСЬКИЙ ДОСВІД.....	88
<i>Войтович С. Я.</i> <i>Войтович О. О.,</i> <i>Жуков І. С.</i>	ОСОБЛИВОСТІ ВІДНОВЛЕННЯ САНАТОРНО-КУРОРТНОГО ТУРИЗМУ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД	90
<i>Громоздова Л. В.,</i> <i>Ільченко Д. Г.</i>	РЕКРЕАЦІЙНО-ОЗДОРОВЧІ ЗАКЛАДИ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ: ПОТЕНЦІАЛ ПІСЛЯВОЄННОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ ВОЇНІВ	93
<i>Демчук О. А.,</i> <i>Єрко І. В.</i>	СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ В ПІСЛЯВОЄННИЙ ЧАС	95
<i>Дербеньова Я. В.</i> <i>Артеменко А. І.</i>	РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ В ПЕРІОД ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	97
<i>Дмитрієва Д. С.</i>	ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ В УКРАЇНІ	101
<i>Долинська О. О.</i>	ВОЛОНТЕРСЬКИЙ ТУРИЗМ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД	104
<i>Драбинюк Г. В.</i> <i>Романенко М. М.</i> <i>Куценко С. В.</i>	ТУРИСТИЧНИЙ МАРШРУТ «СПАДОК ЕПОХ»: ТРАНСФОРМАЦІЯ СТЕПУ ТА ЛЮДЕЙ ПІВДНЯ.....	107
<i>Дуб В. В.,</i> <i>Терешкін О. Г.,</i> <i>Крамаренко Д. П.</i>	ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ — ЗАПОРУКА РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ.....	108
<i>Євтушенко Н. О.</i> <i>Бойко Х. Р.</i> <i>Гошко А. В.</i>	ЗОВНІШНЯ РЕКЛАМА В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	111
<i>Ілляшенко І. О.</i> <i>Веркуніч А. Ю.</i>	ВІРТУАЛЬНІ ЕКСКУРСІЇ ЯК ІНТЕРАКТИВНА СКЛАДОВА ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ЧАС	113
<i>Казаков В. Л.</i> <i>Пацюк В. С.</i>	СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В МІСТІ КРИВИЙ РІГ У ПОВОЄННИЙ ЧАС.....	116

<i>Козоріз О. Є.</i>	ІНКЛЮЗИВНИЙ РОЗВИТОК ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ УКРАЇНИ	120
<i>Кондратенко Л. М.</i>	СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ ВІДНОВЛЕННЯ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	123
<i>Коротун С. І., Калько А. Д., Конарївська О. Б., Яковишина М.</i>	ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО КУЛЬТУРНОГО ШЛЯХУ VIA REGIA НА ТЕРЕНАХ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	126
<i>Левченко М. О.</i>	СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ З ВРАХУВАННЯМ ПОСТ ВІЙСЬКОВОГО ВІДНОВЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	129
<i>Лісовська В. П., Резніченко А. О.</i>	АДАПТАЦІЙНО-ТРАНСФОРМАЦІЙНИЙ ПІДХІД ПІДПРИЄМСТВ- ДИСТРИБ'ЮТОРІВ ПРИ ФОРМУВАННІ МАРКЕТИНГОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ТУРИСТИЧНОМУ РИНКУ	132
<i>Ловка О. В. Бойчук О. С.</i>	МОЖЛИВОСТІ ПОЄДНАННЯ ТУРИЗМУ ТА ПСИХОЛОГІЇ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ГРОМАДЯН УКРАЇНИ	135
<i>Любіцева О. О.</i>	ВИКЛИКИ ПЕРЕД ВІТЧИЗНЯНОЮ СИСТЕМОЮ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ДЛЯ ТУРИЗМУ	137
<i>Макухіна С. В.</i>	ІНОЗЕМНА МОВА В ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ	140
<i>Малахіті А. В., Малахіті Г. А., Сніговська О. В.</i>	ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ РЕСПУБЛІКИ КІПР НА ТЛІ ВПЛИВУ ПАНДЕМІЇ COVID-19 І РОСІЙСЬКО- УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	142
<i>Маркіна М. І. Огородник В. В.</i>	РЕЛІГІЙНО-ПАЛОМНИЦЬКИЙ ТУРИЗМ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ ПОВОЄННОГО УКРАЇНСЬКОГО ТУРИЗМУ	145
<i>Матвійчук Л. Ю., Жадько О. А.</i>	РОЛЬ УКРАЇНИ У ФОРМУВАННІ НОВОЇ КУЛЬТУРИ ПОДОРОЖЕЙ	148
<i>Михайліченко Г. І. Дворська І. В.</i>	ВІДНОВЛЕННЯ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЕОКУПОВА- НИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ	151
<i>Нестерчук І. К.</i>	СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ПРОЄКТІВ ІЗ АКТИВІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНОЇ АКТИВНОСТІ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	154
<i>Несторишен І. В.</i>	ІНДУСТРІЯ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ РОСІЇ.....	156
<i>Нечева Н. В.</i>	РОЗВИТОК КУРОРТНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ЧАС	159
<i>Павловський А. С.</i>	ІСТОРІЯ КАМ'ЯНЕЦЬКИХ СКЕЛЬ ТА ПОДІЛЬСЬКИХ КОРАЛІВ.....	162
<i>Пацюк В. С. Афанасова О.</i>	РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ВОЄННОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	163
<i>Перекуда Ю. А., Кривоберець М. М.</i>	ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	166
<i>Петрунчак Д. В.</i>	ІНДУСТРІЯ ГОСТИННОСТІ ЯК СИМВОЛ КУЛЬТУРНОЇ МАТРИЦІ УКРАЇНИ	169

<i>Погуда Н. В.</i>	ВПЛИВ ВІЙНИ В УКРАЇНІ НА ТУРИЗМ: ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК.....	171
<i>Слатвінська Л. А., Букатинська А. П., Бричук Ю. В.</i>	ТУРИЗМ У КРИЗУ ТА ВОЄННИЙ ЧАС: СТРАТЕГІЇ, ТРЕНДИ НА ПРИКЛАДІ УМАНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.....	174
<i>Слизький А. С.</i>	ВИКЛИКИ ТА ВПЛИВ ВІЙНИ НА РОЗВИТОК ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ	177
<i>Смирнов І. Г., Любіцева О. О.</i>	ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНИХ ДЕСТИНАЦІЙ В УКРАЇНІ В ПЕРІОД РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ ТА В ПІСЛЯВОЄННИЙ ЧАС (НА ПРИКЛАДІ ВОЛОНТЕРСЬКОГО ТУРИЗМУ В М. КАМ'ЯНЦІ-ПОДІЛЬСЬКОМУ)	180
<i>Телегуз К. А., Сорвіна Ю. М.</i>	ВІЗІЯ ТА СТРАТЕГІЇ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ТУРИЗМУ	182
<i>Тимошенко Т. О., Линник І. В.</i>	ТРЕНДИ ПОСТВОЄННОГО ТУРИЗМУ КИЄВА ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ БРЕНДУ МІСТА.....	184
<i>Тітова В. Я.</i>	ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТЕРИТОРІЙ ДЛЯ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ	187
<i>Фастовець О. О.</i>	БАНКІВСЬКІ УСТАНОВИ ПАРТНЕРИ ЧИ КОНКУРЕНТИ ТУРИСТИЧНИХ АГЕНЦІЙ У СФЕРІ ТУРИЗМУ	189
<i>Чорна Н. М.</i>	ТУРИСТИЧНА ГАЛУЗЬ УКРАЇНИ У ПЕРІОД ВІЙНИ: ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВІДНОВЛЕННЯ.....	191
<i>Шевченко О. В.</i>	РЕАЛІЇ ТА ВИКЛИКИ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙ У ТУРИЗМІ В УКРАЇНІ	193
<i>Шевченко Р. Ю.</i>	ТУРИСТСЬКО-ЕКСКУРСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ У М. КИЄВІ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ (ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД РОБОТИ).....	196

Платформа V

Удосконалення публічного управління у сфері туризму у повоєнний період

<i>Бараник З. П. Махортов Ю. О.</i>	ТРЕНДИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ: 2010–2020 РР. ХХІ СТОЛІТТЯ	199
<i>Боруцька Ю. З.</i>	СТАЛІ ФОРМИ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ СВІДОМОСТІ СОЦІУМУ	202
<i>Гладенко Ю. М.</i>	ЗЕЛЕНИЙ КУРС В УМОВАХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ТУРИЗМУ	205
<i>Ільченко Д. Г.</i>	КОНЦЕПТ «КУЛЬТУРНИЙ ТУРИЗМ» У ПАРАДИГМІ НАЦІОНАЛЬНИХ ДЕРЖВОТВОРЧИХ ПРОЦЕСІВ	208
<i>Kiptenko V.</i>	THE CONTEXT AND VISION OF THE INTERNATIONAL CRITERIA AND INDICATORS APPLICATION IN THE MANAGEMENT OF THE TRANSITION TO SUSTAINABLE TOURISM IN UKRAINE	209
<i>Климчук А. О.</i>	ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	212
<i>Кондратюк С. Я., Кондратюк І. С.</i>	ФІНАНСОВІ ПЕРСПЕКТИВИ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В ЄС ТА УКРАЇНІ	215
<i>Медвідь Г. С.</i>	УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	218
<i>Олесків М. І.</i>	ПЕРШОЧЕРГОВІ ЗАВДАННЯ ВІДРОДЖЕННЯ ТУРИЗМУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	220

2. Любарець В. В. Гостинність як продукт розвитку соціокультурного середовища // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. праць / [редкол.: Т. І. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя: КПУ, 2018. № 61. С. 117–122.

3. Любарець В. В. Професійна підготовка майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності для індустрії гостинності: теоретичні обґрунтування: монографія. Суми: П. Ф «Видавництво «Університетська книга»», 2018. 382 с.

4. Liubarets, V., Levadna, K., Tsytko, V., & Rodinova, N. Hospitality Ethics — The Main Image Criterion Of The Tourism Industry Managers: Ética Em Hospitalidade-O Principal Critério De Imagem Dos Gestores Da Indústria Do Turismo. Revista Turismo Estudos e Práticas-RTEP/UERN, 2021. v. 10, n. 2.

5. Поплавська А. Феномен гостинності у соціокультурному просторі: від витоків до сучасності: дис.к. культур. н. Київ, 2017. 209 с.

6. Рябуха Є. С. Соціокультурне значення туризму / Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. 2010. Випуск 16. Том II. С. 30.

nvpoguda@gmail.com

Погуда Н. В.

кандидат економічних наук, доцент

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Україна

ВПЛИВ ВІЙНИ В УКРАЇНІ НА ТУРИЗМ: ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК

Анотація. Дослідження присвячене аналізу впливу війни на туризм в Україні та світі. Оцінено частку витрат України у міжнародному туризмі та вплив війни на ключові економічні показники. Розглянуто перспективи розвитку туризму з урахуванням різних сценаріїв розвитку.

Ключові слова: туризм, авіаперевезення, ВВП, туристичні прибуття, прогноз розвитку

2022 рік вважався таким, який мав стати роком відновлення та появи нових видів послуг у туризмі. Суспільство та уряди країн світу вже почали оговтуватися від найпотужного удару, спричиненого пандемією, було розроблено ряд дій та заходів, які дозволили зменшити такий вплив і почати поступове відновлення. Для майже цілого світу — така тенденція здійснилася, однак, на жаль, для України 2022 рік став роком страждань і випробувань. І навіть попри війну в країні, туризм зміг вистояти.

У той же час, війна вплинула і на інші країни та відповідні галузі економіки. Найбільш постраждалими, окрім України, від впливу війни стали країни-сусіди, деякі європейські туристичні напрями та значних втрат зазнали Мальдіви, Сейшели та Шрі-Ланка. Війна негативно вплинула на міжнародний туризм, де частка України становила 0,9 % у 2020 році (рис. 1), а економіка туризму від війни у 2022 році зазнала втрат у розмірі понад 14 млрд дол. [3].

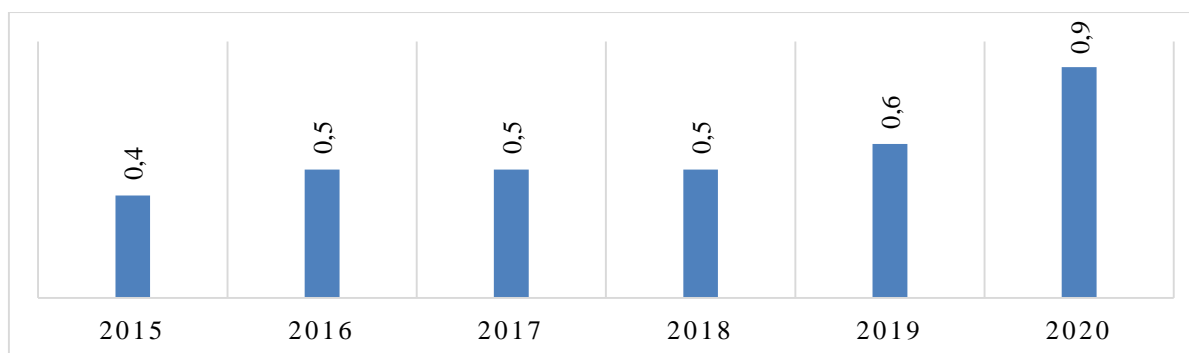

Рис. 1. Частка витрат України у міжнародному туризмі, % [3]

Хоча за результатами 2022 року туризм перевершив прогнози очікування міжнародних організацій, однак з кінця лютого і до першої декади травня відбулося досить суттєве падіння обсягів авіаперевезень, спричинених війною в Україні (рис. 2).

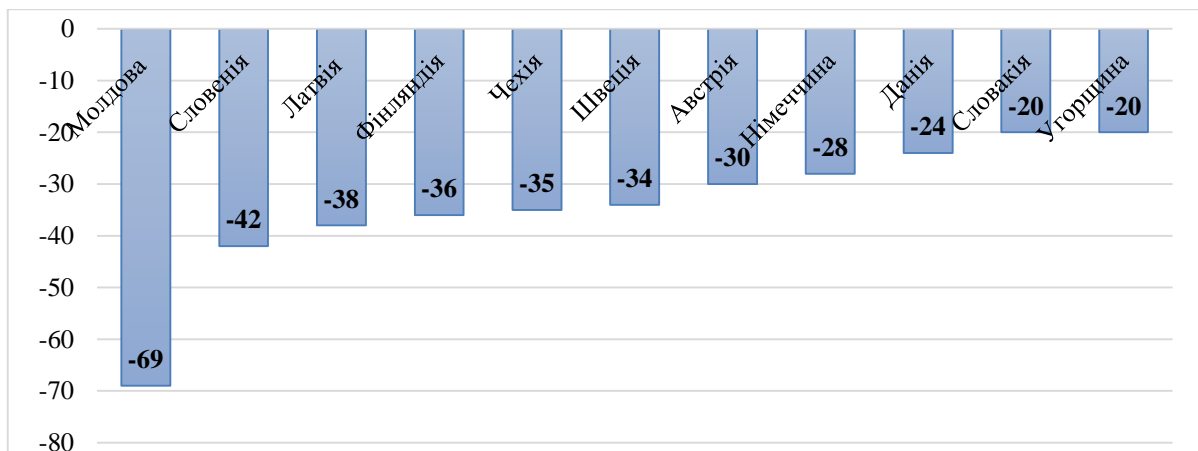

Рис. 2. Країни з найбільшим падінням авіаперевезень внаслідок війни в Україні (по відношенню до 2019 р.), % [3]

Аналітичні дані ОЕСР та ЮНВТО демонструють вплив війни в Україні і на економічні наслідки для інших учасників (рис. 3) [4]. Інфляція, зростання цін на енергоресурси, повільне зростання доходів домогосподарствами, фінансові фактори та падіння рівня довіри — ряд факторів, що впливають на ВВП, і які, відповідно до прогнозних даних, спричинять його уповільнення до рівня 2,2 % у 2023 р. та 2,7 % у 2024 р., попри 3,1 % у 2022 р. [5].

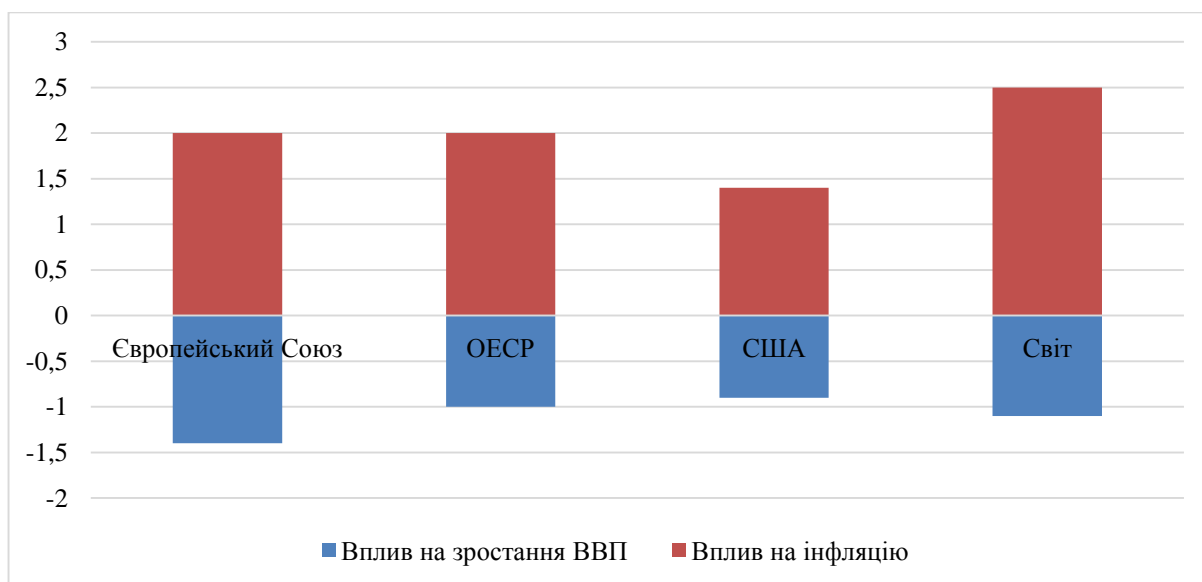

Рис. 3. Вплив війни в Україні на ВВП та інфляцію, % [5]

Аналіз динаміки туризму у світі протягом 2019–2022 років показує, що 2022 р. мав тенденцію до покращення у всіх регіонах (рис. 4). У даному році кількість туристів становила 900 млн туристів, що склало понад 60 % від допандемічного періоду.

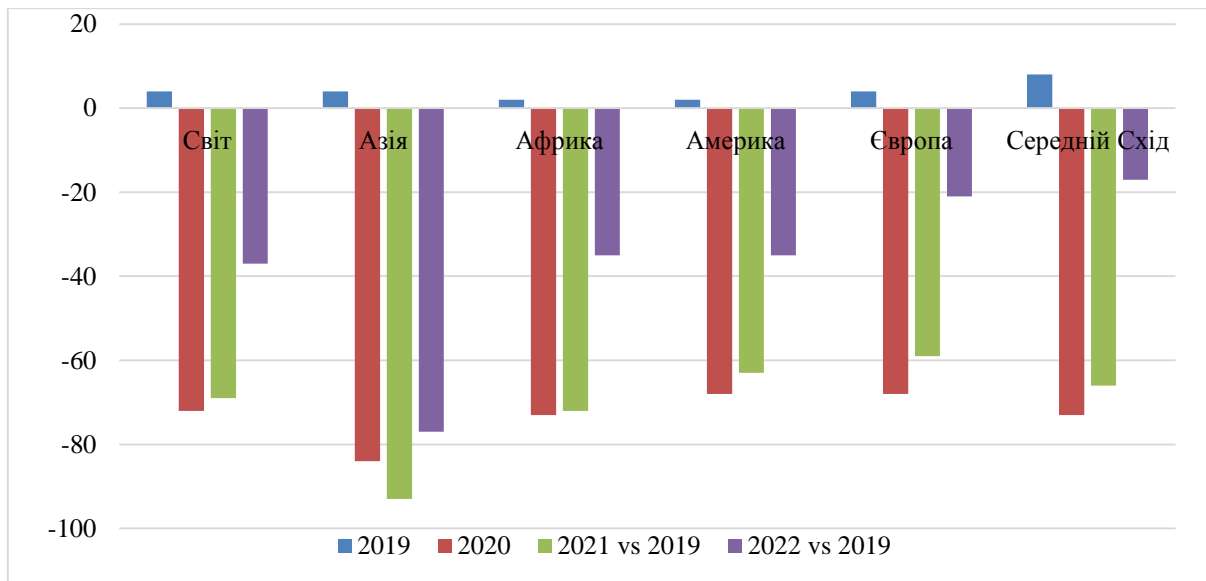

Рис. 4. Динаміка міжнародних туристичних прибуттів, % [6]

Відповідно до даних ЮНВТО [7] та прогнозних сценаріїв на 2023 рік, очікується зростання кількості міжнародних прибуттів до 95 % від рівня 2019 року, що залежатиме як від рівня економічного спаду у світі, так і війни в Україні. Відпочинок на недалеких відстанях стане тенденцією розвитку туризму у світі у 2023 році, що пояснюється впливом пандемії на поведінку туриста, а також фактором безпеки і, за необхідності, швидкого повернення до місця призначення.

Станом на березень 2023 року, відповідно до даних Tourism recovery tracker [8], кількість країн, які зняли обмеження через COVID-19 становить 124, де для порівняння у липні 2022 року таких країн було лише 38. За регіональним розподілом найбільше COVID-free країн налічується у Європі (42 країни) та в Америці (31 країна) [9]. Відповідно до даних Tourism Economics [2], кількість туристичних прибуттів у Європі матиме тенденцію не лише до відновлення, але й розвитку. Зокрема, у 2019 р. кількість таких прибуттів становила 579,6 млн ос., 2020 р. — 202 млн, 2021 р. — 246 млн, у 2022 р. відбулося збільшення туристичного потоку до 427,6 млн. Спираючись на прогнозні дані, 2023 р. показуватиме ще більше зростання до рівня 514,8 млн, а 2024 р. зможе перетнути рівень 2019 р., досягнувши кількості відвідувачів у обсязі 587,5 млн, а у 2025 р. — очікується до 627,5 млн туристів у Європі [2].

Якщо ж розглядати світові прогнози щодо розвитку туризму, то пропонується два варіанти розвитку, де за оптимістичним сценарієм очікується досягнення -5% від рівня 2019 р. та песимістичний -20% по відношенню до 2019 р. [1]. Такі сценарії розвитку спираються на геополітичну ситуацію у світі та основні фактори, від яких залежить безпосередньо розвиток туризму.

Прогнозується, що дохід від подорожей та туризму у світі до кінця 2023 р. складе 854,8 млрд дол, з річним темпом зростання у $4,4\%$, що призведе до отримання понад 1015,6 млрд дол. до 2027 р. [7]. При цьому спостерігатиметься тенденція до збільшення бронювань послуг онлайн, де співвідношення між офлайн та онлайн форматами надання туристичних послуг у 2019 р. (%) становило 37/63, у 2022 р. це співвідношення було 32/68, у 2025 р. прогнозується 28/72.

Отже, розглядаючи вплив війни в Україні на туризм можна зазначити, що відбулося падіння обсягів туристичних потоків не лише в країні, але й наслідки були відчутними у міжнародному туризмі. Пандемія 2019 р. та війна 2022 р. стали негативними викликами для туристичної індустрії, яка є досить чутливою до факторів зовнішнього середовища. За прогнозними даними очікується поступове відновлення туризму у світі, однак таке зростання буде нерівномірним. Відкладений попит і певна зміна вподобань туристів, обумовлена, у першу чергу, безпекою, онлайн-форматом надання туристичних послуг, інноваційними інструментами та розвитком штучного інтелекту, визначатимуть розвиток туризму у кожному регіоні, і навіть країні, індивідуально.

Література

1. A Short-Lived Revenge: Travelers Are Back But Will Be Spending Less. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-01-18/will-travel-industry-recover-in-2023-reports-show-tourist-numbers-not-spending> (дата звернення: 14.03.2023).
2. European Travel Commission Insights. URL: <https://www.tourismeconomics.com/> (дата звернення: 14.03.2023).
3. Impact of the russian offensive in Ukraine on international tourism. URL: <https://www.unwto.org/impact-russian-offensive-in-ukraine-on-tourism> (дата звернення: 14.03.2023).
4. Impact of the Russian offensive in Ukraine on international tourism. URL: https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2022-05/16-05-22-impact-russia-ukraine.pdf?q7kCpUZsLi4Su_Zlo1d2b08bH0_LOPln= (дата звернення: 14.03.2023).
5. Russia's war of aggression against Ukraine continues to create serious headwinds for global economy. URL: <https://www.oecd.org/newsroom/russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-continues-to-create-serious-headwinds-for-global-economy.htm> (дата звернення: 12.03.2023).
6. Tourism set to return to pre-pandemic levels in some regions in 2023. URL: <https://www.unwto.org/taxonomy/term/347> (дата звернення: 14.03.2023).
7. Travel & Tourism — Worldwide. URL: <https://www.statista.com/outlook/mmo/travel-tourism/worldwide> (дата звернення: 14.03.2023).
8. UNWTO Tourism Recovery Tracker. URL: <https://www.unwto.org/tourism-data/unwto-tourism-recovery-tracker> (дата звернення: 13.03.2023).
9. UNWTO/IATA Destination Tracker — Easy Travel. URL: <https://www.unwto.org/tourism-data/unwto-iata-destination-tracker-easy-travel> (дата звернення: 13.03.2023).

slatvinska8888@ukr.net

Слатвінська Л. А.

кандидат економічних наук, доцент

bukatinskaa@gmail.com

Букатинська А. П.

здобувачка вищої освіти

drichuck678@gmail.com

Бричук Ю. В.

здобувачка вищої освіти

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Україна

ТУРИЗМ У КРИЗУ ТА ВОЄННИЙ ЧАС: СТРАТЕГІЇ, ТРЕНДИ НА ПРИКЛАДІ УМАНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Анотація. У праці проаналізовано сучасні передумови, що впливають на формування концепції розвитку індустрії туризму у територіальних громадах. Охарактеризовано основні передумови формування регіональної політики розвитку індустрії туризму з урахуванням очікувань потенційних стейкхолдерів туристичного ринку у післявоєнне відновлення індустрії за участі ветеранів війни та реалізації їх підприємницьких ініціатив.

Встановлено, що є ряд законодавчих перешкод і передумов, ініціатив і дій громади для забезпечення реалізації стратегій та програм розвитку туризму в регіоні. Передбачено, що підприємницька активність, зайнятість власною справою сприятиме реінтеграції та реабілітації ветеранів війни, що дасть можливість продемонструвати ефекти туристичної діяльності.

Ключові слова: туризм у громадах, підприємницькі ініціативи, ветерани війни.

Сьогодні традиційні види туризму переживають стадію занепаду, однак водночас спостерігається поява нових видів і форм відпочинку, яка враховує обмеження на тимчасові переміщення й особливості ділових і міжособистісних комунікацій у дистанційному режимі.